

Nr 26.

Ankom till riksdagens kansli den 28 april 1933 kl. 4 e. m.

*Konstitutionsutskottets utlåtande i anledning av väckta motioner i
avrustningsfrågan.*

Konstitutionsutskottet har till behandling i ett sammanhang förehaft de i första kammaren väckta motionerna, nr 211 och 212, av herr *Lindhagen*.

I motionen I: 211 hemställes, »att riksdagen ville hos regeringen begära initiativ till överenskommelser med folkförbundets medlemmar eller andra främmande makter eller vissa av dem om nationella (separata) avrustningar av stater, som på grund av sina förhållanden kunna anses beredda därtill».

I motionen I: 212 hemställes, »att riksdagen ville hos regeringen begära initiativ till överenskommelser med folkförbundets medlemmar och andra främmande makter eller vissa av dem om samverkan för en officiell folkomröstning inom staterna i avrustningsfrågan».

Beträffande motiveringen för de i motionerna framställda förslagen får utskottet hänvisa till vederbörande motioner.

I artikel 8 i Nationernas förbunds akt förutses i och för fredens bevarande en på överenskommelse grundad begränsning av de nationella rustningarna till det minimum, som är förenligt med den nationella säkerheten och med genomförandet av internationella förpliktelser förmedelst en samfällid aktion.

Den i anledning av bestämmelserna i förevarande artikel i förbundsakten sammankallade konferensen för internationell begränsning av rustningarna, som, sedan den förberedande nedrustningskommissionen fullgjort sin uppgift, alltsedan början av föregående år är sysselsatt med frågan om denna begränsnings genomförande, har ännu icke givit några påtagliga resultat.

I instruktionen för de svenska ombuden vid nedrustningskonferensen har uttalats, att det vore en oavvislig plikt att uppbjuda alla krafter för att konferensen måtte resultera i en allmän — till sina resultat likformigt verkande — överenskommelse, innebärande den största möjliga reduktion av rustningarna i världen. I enlighet med denna principiella inställning till konferensens huvudproblem hava de svenska ombuden instruerats att redan från början deklarera sin villighet att medverka till varje förslag av natur att befrämja en allmän överenskommelse av här ovan angivna innebörd samt söka samarbete med andra länders delegationer med samma inställning. De svenska ombuden borde, under beaktande av de krav, som hänsynen till Sveriges egen säkerhet ställde på innehållet och utformningen av en nedrustningskonvention, under konferensens alla olika faser städse söka verka som en aktiv och pådrivande

faktor i nedrustningens intressen och i enlighet därmed fatta standpunkt till de frågor, som under förhandlingarnas gång kunde framkomma.

Vad nedrustningsfrågans läge inom landet beträffar, är sedan år 1930 en av Kungl. Maj:t tillsatt försvarskommission verksam för verkställande av en allsidig utredning av vårt försvarsproblem. Kommissionen har till uppgift att ingående pröva och mot varandra väga de skäl, som kunna åberopas för förstärkta militära försvarsanordningar, för en ändamålsenlig organisation av vårt försvarsproblem inom den konstnadsram som åsyftades vid antagandet av nu gällande försvarsordning, samt för isolerad nationell avrustning.

I § 49 mom. 2 regeringsformen stadgas, att allmän folkomröstning skall anställas i ett ärende, när, med hänsyn till dettas särskilda vikt och beskaffenhet, prövas nödigt att före dess grundlagsmässiga avgörande inhämta folkets mening. Denna i grundlag reglerade form av folkomröstning inom vårt land bör enligt folkomröstningskommitténs ävensom enligt konstitutionsutskottets uttalande år 1932 (utskottets utlåtande nr 3) förekomma endast i ärenden av viss beskaffenhet, vilka föreligga i sådant skick, att de röstberättigade hava möjlighet att bilda sig en klar uppfattning i ämnet såsom grund för sin röstning.

Under ovan angivna omständigheter och med särskilt understrykande av nedrustningskonferensens hittills negativa resultat och ovissheten för närvarande, huruvida och i vilken utsträckning konferensen kan komma att utmynna i en allmän konvention om rustningarnas begränsning och nedskärning, samt av att grundläggande förutsättningar för närvarande icke kunna anses föreligga att i vårt land anställa allmän folkomröstning i avrustningsfrågan, får utskottet avstyrka motionerna I: 211 och 212.

Utskottet hemställer alltså,

att

1) motionen I: 211 och

2) motionen I: 212

icke måtte till någon riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 28 april 1933.

På konstitutionsutskottets vägnar:

HARALD HALLÉN.

Närvarande: Herrar Hallén, greve Spens, Hellberg, Sandegård, Larsén, Björkman, Källman, Mellén, P. Sandström, A. Pettersson*, Borg, Gustafson i Kasenberg, Olsson i Mora*, Voug, Wiklund*, Lundqvist i Rotebro, Eriksson i Toftered, Johnsson i Norrahammar och Hillgård.

* Ej närvarande vid justeringen.